

SZTÁR

INTERJÚ

APROPÓ, KEPES

(Folytatás az 13. oldalról)

Körgangos ház, csöngetés, ajtónyitás, tágas előszoba közepén asztal. Vendéglátónk szívélyesen fogad, a dolgozószobába tessékél. (Panorámázik a kamera.) Körben a falak mentén mély fotelek, könyvespolc, állólámpa, faragott szekrény, gyönyörű íróasztal tele iratokkal, tengerparti kavicsokkal, a sarokban telefon, a falakon képek. A nyitva hagyott ablakon át jól hallható a Pozsonyi út délutáni zizegése. A kő Buddha-fej nyugodt. Ez messziről is látszik. (Kávét, üdítőt felszolgálat montírozás során kivágva, a műsoridő véges.)

Kezdeti szorongások oldva

történést, író, kerámikus, üzletember és – tudomásom szerint – az első kelet-európai, akit közel harminc éve egy zenemester Japánban tanítványává fogadott, vagyis felavatott zen buddhista szerzetes. Ahogy az utóbbi időben szinte mindenütt, itt is szóba került régi vágyam a kő Buddha, mire Gábor körbevezetett fantasztikus mátyásföldi japánkertjén, majd a ház egyik sötét, pókháló bemelegítéséből kiemelt egy kő Buddha-fejet. „Évek óta nem talállok helyet neki, nyilván rád várt – mondta – ez a tiéd!” Igazi zen történet: Gábor születésnapja alkalmából ajándékot ad. Először kínosan fe-

legjobb gondolatok. (Telefoncsörgés: – *Andriskám, nagyon jó volt a tegnapi műsor, de karikás volt a szemed.*)

– *Most, hogy jobban megnéztem, tényleg az! (Már az előző premier plán is jól mutatta a sötét gödröket, hogy a szuper plánról ne is beszéljünk.)*

– A műsorszerkesztőség két nappal korábban hozta a műsorunkat a tervezettnél, de nekünk „elfelejtettek” szólni. Hogy rosszindulatból vagy dilettantizmusból azt nem tudom. De, ha Fellegi Mari, kedvenc vágóm nem üti fel véletlenül a tévéújságot a vágószobában, nem jövünk rá és elszáll a műsor. Mondjuk, kaphatok egy fegyelmet. Így azonban napi 20-21 óra munkával végül időre elkészültünk. Pedig azt hittem, hogy nekem ebben az intézményben már nem tudnak meglepetést okozni. Tévedtem. (Ez itt újra a reklám helye, főműsoridőben!)

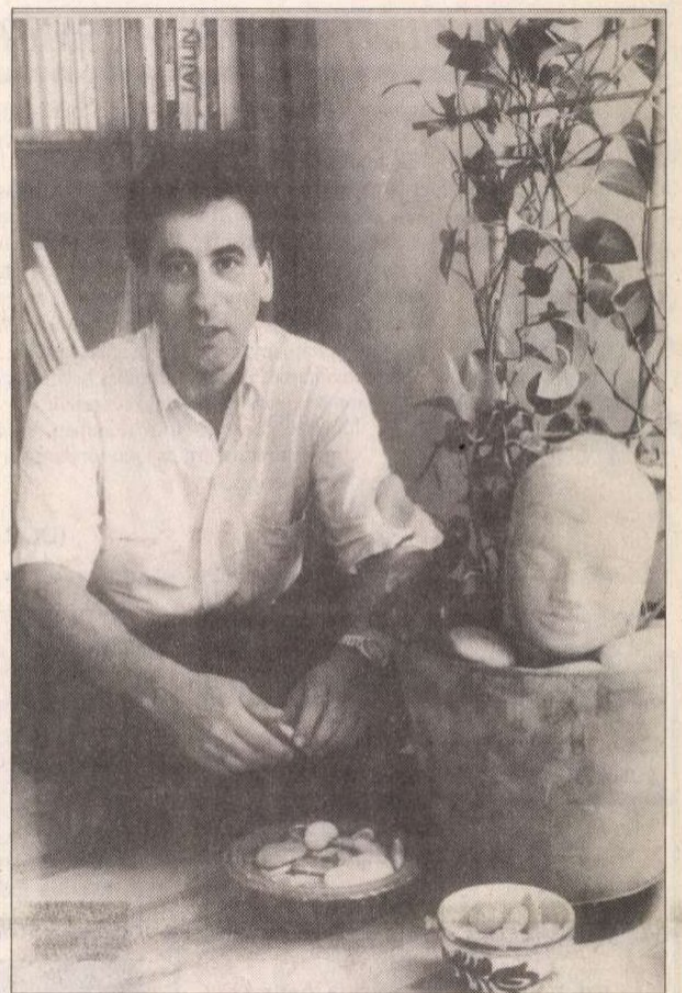
– *Úgy gondolom, nem véletlen az, hogy műsora szakmailag elismert és az emberek szeretik. Hogyan készül rá? Hogyan választja ki riportalanyait? Mi a siker titka? (Közben vágóképek Vayamanról az öreg indián mesemondóról, LeBoyer csecsemőiről, Makra Agnesről, a Lyme-kórból felgyógyult lányról, Aronson és Zimbardo szociálpszichológiai kísérleteiről.)*

– Altalában sokat készülök. A legutóbbi műsoromhoz az „Apropó, ember...”-hez hetekig olvastam szociálpszichológiai tárgyú könyveket, tanulmányokat. Ez a téma régóta foglalkoztat, különösen, amióta néhány évvel ezelőtt Aronson professzor mutatta, hogy sok klasszikus kísérletről fennmaradtak a filmfelvételek. És most, ebben a jellemet és gerincet próbáló időben különösen aktuális kérdés, hogy mi lakik az emberben. Ami a riportalanyokat illeti, valamikor rengeteg sztárinterjút készítettem Woody Allentől Garcia Marquezig, Amanda Leartól Lollobrigidáig. En tudósítottam először a Cannes-i filmszínházokról és a Nobel-díj átadásokról. Sokan ma is a szememre vetik, miért nem

folytatom. A fő ok az, hogy azóta mindenki a sztárokat hajkurássza, és nekem tömegiszonyom van, mindig elmegek onnan, ahol a többség tolong. Másrészt unom már a sztárokat. Sokkal jobban érdekelnek az őszinte helyzetek. A valódi emberek. És én csak úgy tudok interjút készíteni, ha valóban érdekel az akivel beszélgetek, és valóban azt kérdezem tőle, ami érdekel. Hetekig foglalkozom a riportalanyaimmal – felkészülök, forgatok, vágok –, beleélem magam az életükbe és rendszerint annyira meghatódok, ha hajlandók őszintén beszélni az életükről, a titkaikról, hogy rendszeresen beléjük szeretek, vagy úgy érzem, mintha százéves barátok lennénk. Csak persze aztán jön az újabb műsor, újabb szerelem, újabb barátság... Csapodár vagyok.

(Kulcsosörög, ajtónyitódás, kistotál. Asszony és gyerek lép a szobába. – *Képzeld – mondja a széke copfos Rozi – most volt a negyedik születésnapom! Bemutatkozás, néhány kedves szó. Ki-mennek. Rozi biciklizik a gangon – vágóképek eltéve későbbre. Az asszony arca valahonnan ismerős. A kamera ráközelít Kepes íróasztalán a feleségről készült portréfotóra, majd egy rajzra a falon.)*

– *Úgye, hogy hasonlítanak egymásra? Ezt a rajzot nagybátyám, Kepes György készítette 1928-ban és annyira hasonlít Lilire, hogy amikor először megláttam őt, az volt az érzésem, hogy régről ismerem. Hát persze, a rajz ott függött a fejem fölött. De az is lehet, hogy csak megdelejeztett... Lili a híres svájci származású párizsi orvos-hipnotizőr Franz Anton Mesmer leszármazottja. Lili dédnagyapja, svájci szobrászművészként megnyerte az esztergomi bazilika kupolaszobrának elkészítésére kitűzött nemzetközi pályázatot. Kifaragta a szobrokat, aztán beleszeretett egy magyar asszonyba – a dédnagyanyámba – és ittmaradt. Lili a Közgazdász tanít franciát. Szerintem az ország legjobb franciatanárnője – ezt mások is állítják. Csak akkor kaptam sírógörsöt, amikor engem tanított és sokszori figyelmeztetése dacára állandóan elrontottam a rago-*

zást. (Előkerül egy fotóalbum. Premier plán a húszéves, fekete hajú Julira, majd a tizenkilenc éves, Krisna-hívő Borira.) A nagylányok az első házasságomban születtek, de hál' Istennek ugyanolyan szoros velük a kapcsolatam, mint korábban volt. Sőt előző feleségemmel is jó barátságban vagyok. Rozi legjobban barátinője Sáríka, volt feleségem új kislánya. (Pizza készül a konyhában, érezni az illatát. Na végre, ezt csak leírni lehet. A szagot tévét még nem találták föl.)

– *És milyen apa Kepes András?*

– Hát milyen lehet három szép és tehetséges lánnyal? Büszke és szerencsés, elfogult, értelmes és lusta. Juli egy ki-mondhatatlan nevű alternatív zenekar énekesnője, korábban az „I Love You-ban” énekelt, és szociális munkásnak készült. Petri Adám azt írta a könyvében, hogy ennek a nemzedéknek két kiemelkedően tehetsé-

ges tagja van. A másikra nem emlékszem, de az egyik Juli volt... Bori ötvösnek készült. Nagyon eredetien látó lány, pompás humorérzékkel. Nem csoda, hogy kicsi kora óta konfliktusai voltak a környezetével. A magyar oktatási rendszer az átlagra van belőve. Bori három éve Krisna-hívő. Nem éppen az én világom, de tudomásul veszem, hogy a gyerekeimnek is lehet saját választott értékrendszerük. Lassan arra korlátozom magam, amit édesanyámtól tanultam. Hogy hagyni kell a gyerekeket röplünni, a szülő pedig arra való, hogy maradjon biztos háttér mögöttük. Valaki, akihez a tévedések, a hülyeségek, a kudarcok után meg lehet térni. Aki feltétel nélkül bízik bennük. Mert a szülőn kívül ilyet úgyse találunk a világban. Rozi, persze más. Ő még kicsi. Négyéves, tizenkét kilós cingemadar. De családom legkéményebb tagja. Igazi küzdő alak. Már elkezdett írni és olvasni. (Vágóképek. Rozi biciklizik a gangon.) Szóval messzire estek az almák a fájuktól... (Diadalmas, cinkos mosoly.)

– *Nem bánja, hogy nincsen fia?*

– En lányparti vagyok. Azt szeretem, amikor az ölemben ülnek, a fületem birizgálják és közben hizelegnek, hogy így papa meg úgy papa. Mindig attól félttem, hogy ha egyszer fiam születne lányosra kényeztetném. Meg aztán egy kislány mindig aranyosabb. Bár van, aki azt állítja, hogy egy kisfiú is lehet aranyos. Például anyám ezt mondja...

(Zárókép. Újra a Buddha-fejre.)

– *Most, hogy itt van ez a szobor, mi dolga vele?*

– Nézzük egymást. És tanulok tőle. Kérdezni.

ZENTAI MARI

Fotó: BALLA DEMETER

egy néhány napja történt fantasztikus élménnyel. (Félközel kameraállítás.) Kepes András a fotelban, keresztbe tett lábbal ül, cigarettázik.

– *Tavaly jártam önnél, akkor még nem volt itt ez a kő Buddha-fej. Jól emlékszem?*

– Három napja került hozzám. Elég különös történet, elmesélem. Hosszú évek óta vágytam egy kő Buddha-fejre, Japánban láttam ilyet valahol, benőttek a növények. (Premier plán a Buddha-fejre, majd további nagytás, szuper plán csak a szemére.) Amikor tavaly Szepes Mária nénirol készítettem portréfilmet neki is meséltem erről az álmomról. Azt mondta, ez nagyon egyszerű: „be kell hívni”. Vágyakozni kell rá. Először erősen, aztán lemondóan, és meg fogom látni, egyszer csak ott lesz előttem, mintha rám várna. (Kamera vissza premier plánba a riportalanyra.) En ezen, persze mosolyogtam, de egy-két héttel később Londonba utaztam LeBoyer doktorhoz interjúra, és ahogy beléptem a lakásba földbe gyökerezett a lábam. Ott állt velem szemben a Buddha-fej. Szerepelt is az interjúban. Elmeséltem LeBoyernek a történetet, aki mondta, hogy tud egy régiségkereskedést Londonban, ahol vehetek ilyet, negyvenezer fontért... Ekkor indult meg bennem a lemondó vágyakozás, ahogy Mária néni előírta. Három nappal ezelőtt aztán vendégségben jártunk Terebess Gábor barátomnál, aki ötvenedik születésnapját ünnepelte. Gábor művészet-

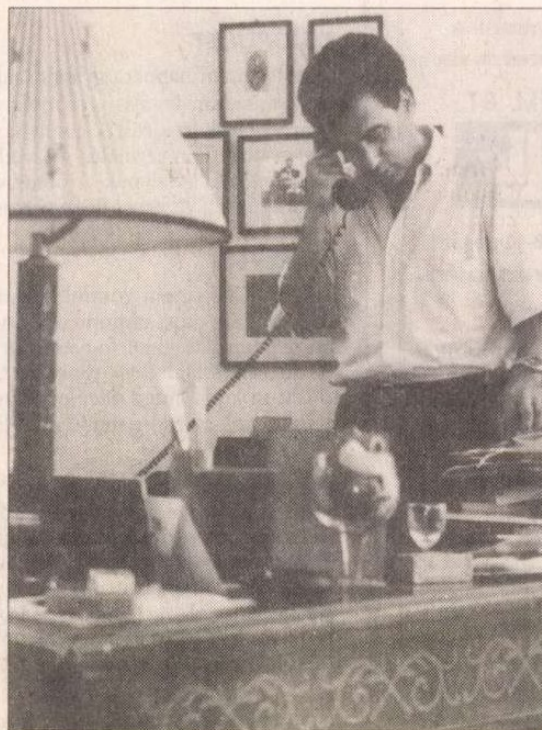
szengtem, szabadkozottam, hogy nem fogadhatom el, de aztán eszembe jutott a zen anekdota, amit Gábertól tanultam. Úgy szól, hogy a tanítvány elmegy a mesterhez a születésnapjára és szabadkozni kezd, hogy nem hozott ajándékot. – Tedd le! – feleli a mester. – De, mondom, hogy nem hoztam semmit – szorong tovább a tanítvány. – Jó, akkor cipeld! – válaszolja a mester.

– *Gyakorló buddhista ön?*

– Ugyan. Alig tudok valamit a buddhizmusról. De nagyon bölcsnek és tanulságosnak tartom a zen buddhizmus gondolkodásmódját, szeretem az anekdotáit, ahogy mindent ki – és visszafordít, hogy felfedezze a valóság valamennyi oldalát, sárba rántja a tolokodóan fennköltet és elemeli a földtől a hétköznapit. Vagy éppen fordítva. Szóval mindig arra összpontosítja a figyelmet, amit a másik éppen nem vesz észre. Ez a gondolkodásmód áll a legközelebb hozzám is. A hívő emberek jó részének szükségük van intézményes ke- retekre, egyházra, papokra, mert csak így érzik magukat biztonságban. A zenben az is rokonszenves, hogy azt tartja, Isten és közted nincs szükség közvetítőkre. (Legyen mondjuk ez a reklám helye.)

– *Szokott meditálni?*

– Bambulni szoktam. Hiába mondták gyerekkoromban, hogy „ne bambulj, édes fiam!” amikor álmodoztam, fantáziáltam. Ezt a szokásomat a mai napig megtartottam. Pihentet és ilyenkor jutnak eszembe a

Fotó: V. POLGÁR JUDITH